

LBRIS

We know
books

© ALICE BOOKS, 2022, pentru prezenta ediție în limba română
Toate drepturile rezervate

Ilustrație copertă: © DUART

Corectură: Lucia Popovici

Layout & DTP: Alexandru Popovici

ALICE BOOKS

Valea Lupului, Iași

www.alicebooks.ro

hello@alicebooks.ro

Telefon: 0751 54 02 02

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DAZAI, OSAMU

Demoni chipeși și tutun și alte proze scurte autobiografice /

Osamu Dazai; selecție, trad. din lb. japoneză și note de Iolanda

Prodan. - Valea Lupului: Alice Books, 2022

ISBN 978-606-95440-3-7

I. Prodan, Iolanda (antolog.; trad.; note)

821.521

OSAMU DAZAI

Demoni chipeși și tutun și alte proze scurte autobiografice

Selecție, traducere din limba japoneză
și note de Iolanda Prodan

ALICE
BOOKS

2022

Demoni chipeși și tutun

美男子と煙草

Mi-am dus bătălia solitar, dar, fiindcă orice aș face sunt condamnat să fiu un înfrânt al sortii, am ajuns să fiu strivit de singurătate și tristețe. Dar, chiar și așa, e cu neputință, în starea în care sunt, să-i implor tocmai pe cei pe care i-am disprețuit până azi să-mi ofere prietenia lor, să le cer iertare, recunoscându-mi greșelile. Și altă cale nu mi-a mai rămas decât să-mi beau licorile ieftine și să-mi continui lupta solitară, perdantă.

Lupta mea. În câteva cuvinte, a fost un război dus împotriva vechiului. O bătălie

LIBRIS | we know books

împotriva gratitudinii afectate, prefăcute. Împotriva decenței teatrale și a respectului ostentativ. Împotriva nimicniciei, a oamenilor înguști la minte.

O spun, jurând pe numele lui Iehova: pentru această bătălie, am pierdut totul. Întotdeauna dependent de alcool, căci altfel nu aș fi putut exista, stau acum pe marginea prăpastiei proprii înfrângerii.

Cei rămași în urma vremurilor, învechiții, au o fire detestabilă. Sunt înfiorat să-i ascult înșirând fără rușine teoriile banale, care nu spun nimic, despre literatură și artă, prin care strivesc mugurii noului ce încearcă cu disperare să supraviețuiască, fără să trădeze câtuși de puțin că sunt inconștienți de crima pe care o comit. Fie că-i îmbrâncești, fie că tragi de ei, nu se dau la o parte. Le este dragă viața, iubesc banii, își fac fericiți nevasta și copiii și pentru toate astea își încropesc propriile clici, se linguesc unii pe alții și astfel își întăresc așa-zisa solidaritate, ostracizându-i pe cei solitari.

Înfrângerea mea nu e departe.

Ieri, în timp ce beam niște sake ieftin într-un bar oarecare, au intrat trei literați, mai

în vârstă decât mine, și, deși îi vedeam pentru prima oară, m-au înconjurat și, dezgustător de ametriți, au început să-mi critice scrierile, complet dezinformați. Oricât de beat aș fi, detest din tot sufletul să-mi pierd autocontrolul, așa că le-am zâmbit și le-am ascultat tirada acuzatoare, intrându-mi pe-o ureche și ieșindu-mi pe cealaltă, însă, odată ajuns acasă, în timp ce-mi luam masa de seară la o oră târzie, copleșit de frustrare, am izbucnit dintr-odată în plâns. N-am putut să-mi opresc lacrimile și, după ce am dat deoparte bolul și bețișoarele, am rupt zăgazul lamentărilor și al tânguielilor, așa cum facem noi, bărbații, și m-am descărcat pe nevastă-mea.

— Uită-te la mine... Scriu ca un disperat, îmi arunc în scris sufletul, viața, și toți mă iau în râs, își bat joc de mine... Bărbații ăia au mai multă experiență decât mine, sunt cu zece sau douăzeci de ani mai în vârstă decât mine, și ce fac? S-au aliat împotriva mea și mă critică, îmi resping scrierile... Niște lași... Nu e drept... Dar, bine, dacă asta vor, n-am să stau cu mâinile în sân, n-am să mai tac, am să-i înfrunt, am să lupt cu ei... E îngrozitor ce mi-au făcut, au mers prea departe...

În timp ce eu mormăiam niște ineptii incoerente, plângând în hohote și mai abitir decât înainte, nevastă-mea mi-a spus indiferentă, cu o mutră plictisită:

— Noapte bună... Treci și te culcă...

M-a ajutat să mă întind pe saltea, însă, chinuit de frustrări, nu m-am putut opri din plâns.

A trăi... Ah, ce verb detestabil. E dureros și deprimant să fii în viață, mai ales dacă ești bărbat. Pentru că nu ai de ales și trebuie să lupți cu toți și cu orice și trebuie să ieși învingător.

La câteva zile după ziua îngrozitoare în care am plâns zguduindu-mi sufletul, un tânăr reporter de la o anumită revistă a venit la mine și mi-a făcut o propunere ciudată.

— Nu vreți să mergem împreună în Ueno, să-i vedem pe vagabonzi, pe oamenii străzii?

— Oamenii străzii?

— Vreau să vă fotografiez împreună cu ei.

— Pe mine? Cu oamenii străzii?

— Da, mi-a răspuns senin.

De ce m-o fi ales tocmai pe mine? Spui Dazai, spui oamenii străzii. Spui oamenii străzii, spui Dazai. Probabil că există o legătură

de cauzalitate între aceste cuvinte... Așa o fi?

— Sunt al dumitale, să mergem!

Eu am un obicei: când am chef să plâng, primul meu instinct e să-mi confrunt adversarul, privindu-l drept în ochi.

M-am ridicat iute, mi-am luat hainele de oraș și, zorindu-l pe tânărul reporter să se ridice în picioare, am ieșit din casă.

Era o dimineață rece de iarnă. Ținându-mi o batistă la nasul care-mi curgea întruna, mergeam unul alături de celălalt, tăcuți, într-o liniște apăsătoare.

La gara Mitaka am luat trenul până în Tōkyō și în capitală ne-am urcat într-un tramvai. Lăsându-mă condus de tânărul reporter, mai întâi ne-am oprit la sediul central al revistei și am intrat în camera rezervată musafirilor, unde am fost servit de îndată cu whisky.

Am bănuit că fusese strategia redacției, bine intenționată, care a judecat că Dazai, o creatură timidă, nu capătă curaj și nu e în stare să schimbe două vorbe cu oamenii străzii, dacă nu trage o dușcă de whisky. Drept să spun, whisky-ul pe care mi l-a pus în față a fost o licoare îngrozitor de bizară. Sunt un

LIBRIS | We know books

bărbat care până la vârsta asta a înghițit tot felul de lichide, care mai de care mai dubioase și mai ciudate, însă, deși nu pretind cătuși de puțin că am gusturi rafinate, recunosc că a fost prima oară în viața mea când am băut whisky tulbure. Sticla era elegantă, eticheta, așijderea, dar substanța era o chestie cețoasă, neguroasă. În comparație cu whisky-ul veritabil, era ceea ce este un sake bun pe lângă unul nerafinat.

Dar l-am băut. L-am dat pe gât dintr-o suflare, mai bine zis. I-am tot ademenit pe reporterii care se strânseseră în camera de primire să-mi țină companie, însă aceștia mi-au zâmbit larg și nu s-au atins de licoare. Din zvonurile pe care le auzisem, știam că cei mai mulți dintre jurnaliștii de la revista aceea erau niște bețivi notorii. Dar niciunul n-a pus gura pe whisky. Se părea că, băutori veritabili, se pricepeau să facă diferența între un whisky de calitate și o poșircă.

Osamu Dazai a fost singurul care s-a îmbătat.

— Fir-ar să fie de treabă! i-am luat tare, hăhăind. Băieți, unde vă sunt bunele maniere? Îl serviți pe oaspetele vostru cu un whisky

dubios, pe care voi nici nu puneți gura? Păi, nu-i îngrozitor ce-mi faceți voi mie?

Văzându-l pe Dazai în ce hal era și nevrând să le scape șansa, reporterii au ajuns la concluzia că era momentul perfect să dau ochii cu oamenii străzii, până nu mă trezeam din aburii beției. M-au înghesuit într-o mașină, am mers la gara Ueno, iar acolo m-au dus într-un pasaj recunoscut ca fiind cuibul vagabonzilor.

În zadar pregătiseră planul cu atenție, la detaliu, strategia lor nu a avut prea mult succes. Am coborât în pasaj, nu m-am uitat în jur, ci am mers tot înainte, până m-am apropiat de ieșirea din pasaj. Acolo, în fața unei tarabe la care se vindeau frigărui din carne de pui, am zărit patru puști trăgând aprig din țigări. Scandalizat de scena pe care o descoperisem, m-am apropiat de ei și i-am luat la rost.

— Nu mai trageți din tutun! O să vă fie foame! Țigara dă poftă de mâncare! Aruncați-le! Dacă vreți frigărui, vă fac cinste!

Puștani au aruncat pe loc toate chiștoacele. Nu aveau mai mult de zece ani, erau niște copii.

— Câte o frigăruie pentru fiecare, i-am spus femeii de la tarabă.

Straniu, dar m-am simțit mizerabil.

Se chema ceea ce făcusem eu o faptă bună? Era un sentiment insuportabil. Vorbele lui Valéry mi-au venit brusc în minte și m-au făcut să mă simt și mai josnic. Aș fi fost demn de disprețul lui Valéry dacă fapta mea ar fi fost judecată de filistini drept un act de bunătate.

Când faci un bine, întotdeauna să-ți ceri iertare. Nimic nu-i rănește mai mult pe oameni decât bunătatea, a spus Valéry.

Simțind că mă ia frigul, mi-am cuprins brațele și, călcând apăsător, am ieșit din pasaj.

La ieșire, mă așteptau patru, cinci reporteri și, când m-au văzut, s-au năpustit spre mine.

— Cum a fost? Ca în infern, așa e?

— În orice caz, acolo e o altă lume, nu? spuse unul.

— Ați fost șocat, așa e? mă întrebă al treilea. Ce părere aveți?

Am izbucnit în râs.

— Infern?! Da' de unde! Și-apoi, n-am fost deloc șocat.

Am început să merg spre parcul Ueno și, puțin câte puțin, mi-am dat drumul la gură.

— Adevărul e că n-am văzut nimic. Nu m-am gândit decât la propria suferință, n-am privit decât înainte și m-am grăbit să ies cât mai iute din pasaj. Asta-i tot. Dar am înțeles de ce m-ați ales pe mine să-mi arătați pasajul. Pentru că sunt un demon chipeș, așa e? N-am nicio îndoială.

Jurnaliștii se prăpădeau de râs.

— Ce-ați găsit de râs? N-am glumit. Chiar n-ați băgat de seamă? Am mers privind tot înainte și am descoperit că toți vagabonzii care stăteau ghemuiți în întuneric erau bărbați cu trăsături fine, elegante, erau chipeși. În concluzie, bărbații chipeși au cele mai mari șanse să ajungă să trăiască în pasaje întunecate. Tinere, dumneata, cel de-acolo... văd că ești chipeș, ai tenul ca laptele, ai grijă, amice, ești în pericol. Nici eu nu stau degeaba, sunt cu ochii-n patru...

Reporterii izbucniră din nou în râs.

Oamenii se îndrăgostesc de ei înșiși, se iubesc și, orice le-ar spune ceilalți, continuă să se iubească până când, într-o zi, ajung să zacă în ungherul unui pasaj întunecat, pierzându-și umanitatea. Trecusem absent prin acel pasaj subteran, dar gândurile mele mi-au

dat o senzație fizică pe care am simțit-o până în măduva oaselor.

— Ați mai descoperit și altceva în afară de teoria demonilor chipeși? m-a întrebat un reporter.

— Tutun. Demonii nu erau câtuși de puțin amețiți de băutură, dar cei mai mulți dintre ei trăgeau din tutun. Știți doar că țigările nu-s ieftine. Dacă au bani pentru tutun, ar putea să-și cumpere măcar o rogojină de paie sau o pereche de saboti din lemn, așa e? Stau întinși pe ciment, desculți, și fumează. Oamenii... ba nu, mai bine zis oamenii din ziua de azi, oricât de jos ar ajunge, chiar de-ar fi să trăiască goi-puşcă, nu pot supraviețui fără tutun, nu se despart de el. Și ăsta e un semn pentru noi toți. Nici eu nu sunt prea departe. Acum ați înțeles? Călătoria mea în pasajul subteran n-a fost în zadar, a dat roade.

Am ajuns în piațeta din fața parcului Ueno. Cei patru puști pe care-i văzusem mai de vreme în pasaj se jucau veseli, încălzindu-se sub razele soarelui iernatic de la prânz. Șovăielnic, clătînându-mă, m-am apropiat de ei.

— Stați așa! Rămâneți acolo!

Așa a strigat unul dintre reporteri, îndreptând spre mine și spre puști un aparat de fotografiat, și a apăsat pe buton.

— Și-acum, zâmbiți! strigă din nou, privind în lentila aparatului.

Unul dintre puști se uită la fața mea.

— Dacă te holbezi așa la mine, o să te bușească râsul, i-am zis, pufnind în râs înaintea lui.

Îngerii dansează în cer și-apoi, prin voia lui Dumnezeu, își pierd aripile și cad lin, aidoma unor parașute, în toate colțurile pământului. Eu am aterizat în zăpezile din Nord, tu într-o livadă de mandarini din Sud, iar puștii ăia au aterizat în parcul Ueno. Aceasta este singura diferență între noi. Puștilor, să creșteți băieți mari și nu uitați: să nu vă pese de cum arătați, nu mai fumați tutun, să nu beți decât la ocazii speciale, și-apoi, găsiți-vă o fată sfoasă, nesofisticată, nu prea elegantă, îndrăgostiți-vă de ea și așa să rămâneți, îndrăgostiți, pe veci.

PS:

Mai târziu, reporterul mi-a adus fotografiile. Într-una, eu și puștiul străzii ne zâmbim

unul altuia, în cealaltă fotografie, mă văd stând într-o poziție ciudată, ghemuit în fața copiilor, ținându-l pe unul dintre ei de picioare. Să vă explic, căci, dacă a doua zi cei de la revistă or să publice fotografia, voi fi înțeles greșit – ce nemernic prefăcut e Dazai! Uită-te la el, îl imită pe Iisus spălând picioarele discipolilor săi. Adevărul e că am fost curios să văd cum arată tălpile unor copii care aleargă desculți pe străzi.

Vă mai spun o poveste nostimă. Când am primit fotografiile, am chemat-o pe nevastă-mea și i le-am arătat.

— Vezi? Țștia-s oamenii străzii din Ueno.

La care nevastă-mea mă întrebă gravă:

— Ha? Așa arată un om al străzii?

Am fost șocat când am văzut la cine se uita consoarta mea.

— Femeie, la cine te uți? Țșta-s eu, bărbatul tău. Oamenii străzii sunt Țștia de-aici...

Exagerat de serioasă, nevastă-mea nu se pricepe deloc la glume. M-a confundat cu un om al străzii.

Publicată în revista *Nihon shōsetsu*, martie 1948

Amintiri

思ひ出

Soarele apunea. Stăteam la poartă cu mătușa mea, care, îmbrăcată într-un *neneko*¹, avea un copil la spate. N-am uitat niciodată liniștea care se așternuse peste străzile cufundate în lumina slabă a serii. Îmi vorbea despre împărat:

---

1. Haină scurtă, largă, cu croială tradițională, purtată de femei atunci când duc în spate copiii mici.